

VADSTENA
KOMMUN

Kommunrevisionen

Sammanfattande granskningsrapport 2022

Grundläggande granskning

Vadstena kommun

Kommunrevisionen

2023-04-17

Antal sidor 28

Antal bilagor 0

2023-04-17

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Granskning 2022	3
3	Iakttagelser, bedömningar och rekommendationer	6
3.1	Kommunstyrelsen	6
3.1.1	Grundläggande granskning	6
3.1.2	Fördjupade granskningar	9
3.2	Kultur- och utbildningsnämnden	12
3.2.1	Grundläggande granskning	12
3.2.2	Fördjupade granskningar	15
3.3	Samhällsbyggnadsnämnden	18
3.3.1	Grundläggande granskning	18
3.3.2	Fördjupade granskningar	21
3.4	Socialnämnden	22
3.4.1	Grundläggande granskning	22
3.4.2	Fördjupade granskningar	24
4	Slutsats	28

2023-04-17

1 Bakgrund

Kommunrevisionens uppgift är att ge kommunfullmäktige underlag till den årliga ansvarsprövningen. Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas (kommunstyrelsen räknas här som nämnd) verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred. Av god revisionsred framgår att granskningen ska vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga nämnder och styrelser. Revisorernas granskning utgör en väsentlig del av underlaget inför kommunfullmäktiges egen ansvarsprövning av styrelsen och nämnderna.

Revisorerna ska genom sin granskning pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig. Genom att sammanfatta årets granskning i en rapport vill revisorerna underlätta för kommunfullmäktiges ledamöter och granskade nämnder att ta del av det underlag som utgör den huvudsakliga grunden för revisorernas ställningstagande i ansvarsprövningen för 2022.

2 Granskning 2022

Revisorernas granskning är bred och omfattar delarna:

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer nämnderna löpande genom att läsa nämndernas protokoll och handlingar. Protokollsgranskningen ger revisorerna väsentlig information kring hur respektive nämnd hanterar uppdraget från kommunfullmäktige samt hur nämnden utövar sin styrning och interna kontroll av förvaltningens arbete.

Protokollsgranskningen fångar upp väsentliga frågor som kan lyftas in i dialog med nämnden och med förvaltningen.

2023-04-17

Dialogmöten

Dialogmöten har under året genomförts med samtliga nämnders presidier med syfte att inhämta information om hur verksamheten bedrivits under året. Inför dialogmötena har revisorerna formulerat frågeställningar utifrån risk- och väsentlighetsanalyser och protokollsgranskning. Frågeställningarna har översänts till berörd nämnds presidium i god tid inför mötet. Vid dialogerna har revisorerna även möjlighet att ställa kompletterande frågor. Revisorernas mötesanteckningar har kommunicerats med berörda nämnder. Mötesanteckningen är en del av revisionens underlag i ansvarsprövningen.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av nämndens arbete, kompletteras de underlag som upprättats (formulär och anteckningar från dialoger) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglementen, uppdragsplaner, verksamhetsuppföljning delår- och årsbokslut samt ev. riskanalys, internkontrollplaner etc.)

Fördjupade granskningar

De fördjupade granskningarna syftar till att komplettera den grundläggande granskningen och ge revisorerna en fördjupad inblick och förståelse för ett specifikt område eller verksamhet och hur styrelsen/nämnden säkerställer att den granskade verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges beslut, nämndens reglemente och gällande lagstiftning.

De områden som kommunens revisorer valt att få en ökad inblick i under året är:

1. Kommunens insatser för att erbjuda äldre en meningsfull vardag. Syftet var att beskriva och bedöma om Vadstena kommuns insatser för äldre enligt socialtjänstlagens 5 kapitel var tillräckliga och ändamålsenliga.
2. Nämndernas arbete med att styra med god ekonomisk hushållning i enlighet med fullmäktiges beslut och kommunallagen. Granskningen avsåg i första hand socialnämnden och kultur-och utbildningsnämnden. Syftet var att granska hur

2023-04-17

nämnderna säkerställt att de bedriver verksamheten effektivt utifrån begreppen resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

3. Vadstena kommuns målstyrning. Syftet var att granska hur nämnderna säkerställt en ändamålsenlig målstyrningsprocess utifrån kommunens styrmodell, reglemente, och övriga styrande dokument.
4. Kommunens delegeringsordningar och attestreglemente. Syftet var att genom en förstudie få en bedömning av om delegeringsordningar och attestreglemente var ändamålsenliga.

I såväl den grundläggande som den fördjupade granskningen som sker under året bistår KPMG:s sakkunnige biträde revisorerna i deras arbete att granska styrelsen och nämnderna. KPMG granskar på revisorernas uppdrag men är självständiga i sin granskning och ansvarar för de slutsatser och rekommendationer som lämnas. Som sakkunnigt biträde är KPMG oberoende i sin granskning både i relation till revisorerna och till nämnder och förvaltning.

2023-04-17

3 **lakttagelser, bedömningar och rekommendationer**

3.1 **Kommunstyrelsen**

3.1.1 **Grundläggande granskning**

Ekonomistyrning

lakttagelser och resultat

Av dokumentet "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024" framkommer det att kommunstyrelsens ram uppgår till 60 306 tkr. Detta är en ökning av föregående års ram med 3 333 tkr, varav 3 100 tkr avser stadsbidrag till små kommuner på landsbygden i regeringens höstproposition BP22, som ska fördelas av kommunstyrelsen till olika projekt.

Av dokumentet framgår även att det inte finns något generellt effektiviseringskrav för år 2022. De kostnadsminskningar som innefattas i budgeten för 2022 avser främst löpande fastighetsunderhåll, som pausas under 2022. Medel finns avsatta under åren 2022 och 2021, men inte kunnat användas på grund av pandemin. Dessa medel kommer att användas under 2022.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade styrelsen inte hunnit behandla årsredovisningen. Vi bedömer att kommunstyrelsens ekonomistyrning är tillräckligt ändamålsenlig för att uppnå en god kontroll av den ekonomiska utvecklingen under året. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit KPMG tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Intern kontroll

lakttagelser

Av "Internkontrollplan 2022 Kommunstyrelsen" framgår två gemensamma riskområden:

- Inköp och avtal
- Korruption och jäv

2023-04-17

Nämndens egna riskområden är:

- Medelsförvaring
- Anställning/bemannning
- Åtaganden
- Kommunikation
- Kost
- Diariet

Dessa riskområden har valts ut av kommunledningsgruppen då de berör samtliga förvaltningar. Nämndens prioriterade risker är:

- Bevakning av avtalstider och förlängning; leveransproblem
- Feldebiterat pris
- Brister i avtalstrohet
- Bevakning av anställningsavtal; prov-/visstidsanställning m.fl. övergår i fast anställning
- Falska fakturor
- Manuella utbetalningar sker utan godkänt underlag
- Attest av egna kostnader
- Lön utbetalas för ej arbetad tid; semester, sjukdom m.m.
- Felaktiga utbetalningar av arvoden
- Ärenden via appen Ett bättre Vadstena handläggs inte inom rimlig tid
- Inaktuella eller felaktiga uppgifter på intern och extern web

Sammanlagt har kommunstyrelsen identifierat 11 risker varav fyra av dessa är kommungemensamma och sex är förvaltningsspecifika.

2023-04-17

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade styrelsen inte hunnit behandla helårsuppföljningen av internkontrollplanen. Vi bedömer att kommunstyrelsen har en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll över verksamheten. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit KPMG tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Vi bedömer att den interna kontrollen kan stärkas med utbildning i risk- och väsentlighetsanalys, dialog med förvaltning och diskussion inom nämnden.

Rekommendationer

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att genom utbildningsinsatser säkerställa att ledamöterna i nämnderna är väl införstådda i både i sitt ansvar för den interna kontrollen och utgångspunkterna för hur de arbetar fram planen för intern styrning och kontroll.

Dialogmöten

Av årets dialogmöte med kommunstyrelsen framgår att kommunstyrelsen arbetar med sin interna kontroll utifrån de riktlinjer som gäller för kommunens nämnder. De har lyft IT-säkerhet och samverkan med externa parter avseende lön som exempel på risker. Kommunstyrelsen känner sig trygg i att den interna kontrollen hanteras på ett ändamålsenligt vis men att i och med att det finns så många riskområden kan det vara svårt att följa upp samtliga. Vidare framgår av dialogmöte att verksamhetsplanen endast är förvaltningens och att verksamhetens resultat mot plan löpande stäms av.

Avseende kommunikation med övriga nämnder vad gäller uppfyllelse av ekonomiska mål arbetar kommunstyrelsen mer med detta nu än tidigare då dialoger sker regelbundet. Efterfrågan av handlingsplaner görs även för att komma till rätta med eventuella avvikelser mot budget och plan.

Av dialogmötet framgår att kommunstyrelsen inte har en systematisk hantering utöver att avlämna svar avseende att vidta åtgärder utifrån lämnade rekommendationer från revisionens granskningsrapporter. Det framgår även att arbetet med

2023-04-17

fastighetsunderhåll fungerar bättre nu i jämförelse med tidigare och att det är en tydligare styrning. Dock finns det omvärldsfaktorer som fördröjer en del insatser. De har även medvetet förskjutit visst underhåll inom skolan och inkorporerat det i en större renovering.

Diskussion kring kvalitetsbegreppen och ansvarsgränsen mellan "vad" och "hur" är enligt kommunstyrelsen viktig. Det framgår att den nya modellen som införs från och med 2023 är mindre detaljstyrd och mer uppdrags- och engagemangsstyrd. Det framgår att det då är väsentligt att det finns en gemensam målbild mellan nämnd och förvaltning kring vad som ska uppnås, med vilka resurser samt när resultat ska kunna redovisas mot givet uppdrag.

3.1.2 **Fördjupade granskningar**

Målstyrning

lakttagelser

Av dokumentet "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024" framgår det att kommunen arbetar utifrån tre strategiska mål:

- Växande Vadstena
- Attraktiva Vadstena
- Hållbara Vadstena.

Nämndspecifika mål har kopplats till de strategiska målen och inom ramen för "Växande Vadstena" kopplas nämndmålet "Vadstena kommun ska utvecklas med en långsiktigt hållbar ekonomi, för att klara kommande investeringsbehov. Det strategiska målet "Attraktiva Vadstena" är kopplat till nämndmålet "Vadstena kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare där människor trivs och utvecklas". Inom ramen för det strategiska målet "Hållbara Vadstena" har tre mål tagits fram:

- Vadstenas kommuns hållbarhetsarbete ska anpassas till FN:s globala hållbarhetsmål samt de nationella miljömålen.

2023-04-17

- Vadstena kommun ska styras, ledas och organiseras på ett resurseffektivt sätt.
- Vadstena kommun ska söka samverka där så är möjligt.

Bedömning

Enligt kommunallagen är respektive nämnd ytterst ansvarig för den verksamhet som bedrivs inom dess ansvarsområde samt se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Detta innebär att respektive nämnd är ansvarig för Vad som görs och Hur det görs. Vi bedömer därför att det är av stor vikt att nämnden antar förvaltningens verksamhetsplan då de inte i tillräcklig omfattning säkerställt att aktiviteter och handlingsplaner är ändamålsenliga i förhållande till nämndernas egna mål och uppdrag. Vi bedömer att det finns en röd tråd i styrning från de kommunövergripande målen, till nämndernas mål ner till förvaltningens verksamhetsplan.

Vi bedömer att kommunstyrelsen för sina verksamheter har brutit ner kommunfullmäktiges mål till mer specifika mål. Då kommunstyrelsen inte fastställer verksamhetsplanen utan bara får den för information från förvaltningen försvåras revisionens möjlighet att bedöma huruvida styrelsen styr verksamheten mot av fullmäktige fastställda mål.

Rekommendationer

Av granskningen lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att anta förvaltningens förslag till verksamhetsplan.
- *Säkerställa att kommunstyrelsens förvaltning fungerar som ett stöd till övriga i arbetet med att upprätta detaljbudgetar, verksamhetsplaner och internkontrollplaner.*
- Upprätta en bedömning av huruvida god ekonomisk hushållning uppnås.
- Säkerställa att indikatorer som sätts i syfte att mäta måluppfyllelsen är relevanta.

2023-04-17

- Säkerställa att den röda tråden från de kommunövergripande målen ner till förvaltningens uppdrag och aktiviteter är tydlig.
- Utveckla arbetet med att sätta indikatorer och åtaganden till fastställda mål.
- Säkerställa att kommentarer som redovisas till måluppfyllelsen är relevanta.

Delegering

Utifrån syftet med revisionens förstudie bedömer vi att Vadstena kommuns delegeringsordningar i allt väsentligt är ändamålsenliga och uppfyller kraven i kommunallagens 6:e kapitel.

Bedömningar/rekommendationer

Av granskningen lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Det finns ärendeområden där delegatens beslutsmandat kan förtydligas.
- Definitionen av och beskrivningen av omfattningen av vad verkställighet innebär kan förtydligas ytterligare.
- Attestreglemente och attestförteckning i allt väsentligt är ändamålsenliga, dock kan ett förtydligande göras avseende vem som attesterar kommundirektör/förvaltningschefs fakturor.
- Attestreglementet bör kompletteras med ett krav på att kontroll genomförs av mottagnings- eller beslutsattestant av att gällande avtal finns med leverantör som vara eller tjänst köpts av.

Kommunstyrelsen har antagit en ny delegeringsordning för den nya mandatperioden.

2023-04-17

3.2 Kultur- och utbildningsnämnden

3.2.1 Grundläggande granskning

Ekonomistyrning

lakttagelser

Av dokumentet "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för kultur- och utbildningsnämnden" framgår att tilldelad ram för kultur- och utbildningsnämnden är 183 323 tkr. Det finns inget generellt effektiviseringskrav men av dokumentet framgår följande kostnadsminskningar samt kostnadsökningar:

De kostnadsminskningar som innefattas i budgeten för 2022 avser främst:

- Kostnaden för grundsärskoleskjutsar förväntas bli 700 tkr lägre än budget 2021. Detta beror inte på förändrad efterfrågan utan att kostnadsökningen i budget 2021 visade sig vara lägre än Östgötatrafiken förväntat.
- Köp av utbildningsplatser kopplade till grundskola minskar i omfattning med 1 700 tkr varav 700 tkr avser grundsärskola.
- Under 2021 förstärktes elevhälsans budget med extra medel via statsbidraget Skolmiljarden som gör att budgetram 2022 för grundskola minskar med 300 tkr.

De kostnadsökningar som innefattas i budgeten för 2022 avser främst:

- Verksamhetsområdet kultur förstärks via anställning av kulturchef samt vidareutveckling av sommarutställning, 1 300 tkr.
- Kostnaden för SFI ökar då utbildningskostnaden inte längre finansieras av statsbidrag från migrationsverket, 800 tkr.
- Gymnasieverksamheten förstärks med 300 tkr i syfte att stötta elever under gymnasieutbildning.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla årsredovisningen. Vi bedömer att kultur- och utbildningsnämndens ekonomistyrning är tillräckligt ändamålsenlig för att uppnå en god kontroll av den ekonomiska utvecklingen under

2023-04-17

året. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit revisionen tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Intern kontroll

lakttagelser

Av dokumentet "Intern kontrollplan 2022 Kultur- och utbildningsnämnden" framgår att utöver de förvaltningsgemensamma riskområde har nämnden ett nämndspecifikt riskområde som är "Skolpliktsbevakning". Sammanlagt har fem risker identifierats, dessa är:

- Felaktiga gränser vid direktupphandling. Upphandling och inköp görs utan att fastslagna gränser följs eller att inköp görs av leverantörer som inte är godkända.
- Avtal upphör att gälla utan att detta uppmärksammas.
- Beslut tas eller påverkas om det föreligger jäv på tjänstepersonsnivå. Påverkan när det gäller stöd och bidrag, handläggning, tillsättande av tjänster och annan myndighetsutövning.
- Beslut tas eller påverkas om det föreligger jäv på politisk nivå. Påverkan på beslut när det gäller beslutsfattande utifrån vän- eller släktförhållande samt annat intresse där en lokal politiker eller dennes närstående kan vara engagerad.
- Elever som omfattas av skolplikten riskerar att inte få en skolplacering vid ändrad folkbokföringsadress och flytt mellan kommuner.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla helårsuppföljningen av internkontrollplanen. Vi bedömer att kultur- och utbildningsnämnden har en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll över verksamheten. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig

2023-04-17

och att viss dokumentation inte kommit revisionen tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Dialogmöten

Av årets dialogmöte med kultur- och utbildningsnämnden framgår att:

Utifrån de kommungemensamma riskerna har nämnden genomfört kontroller avseende hantering av avtal. De har säkerställt att inköp görs enligt avtal och att inköp inte görs över fastställda gränsvärden och att inte fel produkter/tjänster avropas från avtal. Dock finns inga beslutsgränser i delegeringsordningen utan förvaltningen kan avropa upp till budget. Presidiet har inte kunskap om förvaltningen själva har satt beloppsgränser i delegeringen eller i attestreglementet.

Presidiet menar att de ännu inte är riktigt framme med att fullt ut tillämpa tillitsbaserad styrning. Det är viktigt att även styrmodellen är implementerad på kommunövergripande nivå för att de ska få fullt fäste. Presidiet uppfattar att rapporteringen av verksamhetens utveckling har utvecklats. Nämnden tar del av rapporten på våren varje år. Ett exempel som lyfts är genomgång av betygen i årskurs sex och slutbetygen i årskurs nio. Nationella jämförelser görs. Förvaltningen noterar vilka frågor nämnden ställer och återkopplar detta till rektorerna som sedan återkommer med mer fylliga svar om så behövs.

Det sker ett gemensamt arbete i hela Östergötland avseende identifiering av utmaningar där Vadstena deltar. Det möjliggör jämförelser och erfarenhetsutbyte. Det sker ett samarbete inom ramen för BRÅ:s uppdrag och samverkan. De deltar i olika nätverk och dialoger med civilsamhället i form av olika föreningar.

De arbetar aktivt inom ramen för fritidsverksamhets och kulturuppdraget. Ett område som är tydlig och som de arbetar med är barn och ungas psykiska hälsa. Arbetet är svårt och kommunen är beroende av regionens tillgänglighet. Här måste kommunen bli lite mer aktiv i sin dialog med regionen för att öka ändamålsenligheten i samverkan

2023-04-17

kring barn och unga. Regionens barn- och ungdomspsykiatri är underbemannad och svår att nå vilket ökar trycket på kommunens egna elevvårdsteam.

3.2.2 Fördjupade granskningar

Ekonomisk hushållning

Av Vadstena kommuns strategiska plan 2022–2024 framgår att ”God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv tar sikte på kommunens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning måste det finnas ett klart **samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter**. Detta säkerställer en kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet”.

Under året genomfördes en fördjupad granskning avseende huruvida kultur- och utbildningsnämnden säkerställt att de bedriver verksamheten effektivt utifrån begreppen: resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

Bedömning

Av vad som framkommit i granskningen utifrån ställda revisionsfrågor och upprättade revisionskriterier bedömer vi att kultur- och utbildningsnämnden i sitt budget- och uppföljningsarbete har en dialog med förvaltning avseende begreppen resursåtgång, prestationer, resultat och effekter som grund för styrning och uppföljning. Dialogen kan dock stärkas och utvecklas utifrån begreppen i sig och sambandet dem emellan. Nämndens arbete med riskanalys och internkontroll kan stärkas och utvecklas med hänsyn till god ekonomisk hushållning och begreppen resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Vi bedömer att nämnden i samband med upprättande av nämndbudget förtydligar utgångspunkterna resursåtgång, prestationer, resultat och effekter i syfte att underlätta för förvaltningen då verksamhetsplan upprätts.

Rekommendationer

Kultur- och utbildningsnämnden rekommenderades därför att:

2023-04-17

- I samråd med kommunstyrelsen förtydliga innebörden och definitionen av begreppen resursåtgång, prestationer, resultat och effekter i budget och planeringsarbetet.
- Stärka arbetet med diskussion kring sambandet mellan dessa begrepp och effekten det innebär för de olika verksamheterna.
- Säkerställa att verksamheten drivs med ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter genom att stärka arbetet med riskanalys och internkontrollplan.

Målstyrning

lakttagelser

Av dokumentet "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för kultur- och utbildningsnämnden" framgår att nämnden tagit fram fem nämndspecifika mål:

- Alla förskolor och grundskolor erbjuder goda miljöer och likvärdiga möjligheter för maximal utveckling och livslångt lärande.
- Vadstenas förskolor och grundskolor håller hög kvalitet och är i topp i jämfört med andra kommuner i landet.
- Bidra till ett varierat och tillgängligt fritids- och friluftsliv.
- Medarbetare, barn och elever i Vadstena blir medvetna om och tar en aktiv roll för en hållbar samhällsutveckling.
- Förvaltningens arbete genomsyras av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet.

Samtliga nämndspecifika mål är kopplade till samtliga strategiska mål; Växande Vadstena, Attraktiva Vadstena samt Hållbara Vadstena.

Den fördjupade granskningen avseende Vadstena kommuns målstyrning omfattade kultur- och utbildningsnämnden.

2023-04-17

Av den fördjupade granskningen framgick att kultur- och utbildningsnämnden har fastställt nämndmål på kort och lång sikt. Det upplevs finnas svårigheter i att sätta indikatorer avseende kulturverksamheten vilket kan leda till en svårighet i utvärdering av mål. Förvaltningens verksamhetsplan är inte antagen av nämnden men dialog med nämnden kring målsättning görs. En workshop planeras där förvaltningen och nämnden ska sätta nya mål. Den dialog mellan förvaltning och nämnd som sker upplevs vara god och leda till en målstyrning som håller en röd tråd från kommunövergripande målen ner till förvaltningens verksamhetsplan. Kultur- och utbildningsnämnden är enligt kommunallagen ansvarig för att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med mål och riktlinjer. Förvaltningen arbetar med målstyrning, uppföljning och utvärdering men i och med att detta inte är antaget av nämnden bedömer vi att det finns utveckling i att nämnden säkerställer att verksamheten och aktiviteter är relevant ställt till nämnduppdrag. Vi bedömer också att den röda tråden från fullmäktiges mål, över nämndernas mål till förvaltningens verksamhetsplan kan stärkas genom att nämnden ansvarar för "huret" genom att tydligt i protokoll ställer sig bakom planen och uppdra åt förvaltningen att genomföra den.

Rekommendationer

Vi rekommenderar kultur- och utbildningsnämnden att:

- Utveckla arbetet med att säkerställa mätbarheten i de satta målen.
- Utveckla arbetet med att sätta indikatorer och åtaganden till fastställda mål.
- Säkerställa att kommentarer som redovisas till måluppfyllelsen är relevanta.
- Anta förvaltningens förslag till verksamhetsplan.

2023-04-17

3.3 Samhällsbyggnadsnämnden

3.3.1 Grundläggande granskning

Ekonomistyrning

lakttagelser

Av "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för samhällsbyggnadsnämnden" framgår att samhällsbyggnadsnämnden har en tilldelad ram för 2022 på 20 225 tkr. Det framgår att det inte finns ett generellt effektiviseringskrav för nämnden under 2022 men kostnadsminskningar och ökningar presenteras som följande:

De kostnadsminskningar/intäktsökningar som innefattas i budget för 2022 avser främst:

- Kostnader kopplade till städ och broöppning upphör inom verksamhetsområde hamn, 300 tkr.
- Intäktsnivå inom verksamhet plan och bygg anpassas till de senaste årens utfall vilket innebär att intäkterna ökar, 300 tkr.
- Inom park och natur sjunker kostnaden för kapitaltjänst med 300 tkr jämfört med budget 2021.

De kostnadsökningar som innefattas i budget för 2022 avser främst:

- Licenskostnader inom verksamhet plan och bygg förväntas öka med 250 tkr då digitaliseringsprocess inleds under 2022.
- Ökande personalkostnader inom verksamhet miljö och hälsa, 150 tkr.
- Budget kopplade till förvaltningsavtal ökar med 200 tkr då kostnader under 2021 varit högre än avsatt budget.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla årsredovisningen.

2023-04-17

Vi bedömer att samhällsbyggnadsnämndens ekonomistyrning är tillräckligt ändamålsenlig för att uppnå en god kontroll av den ekonomiska utvecklingen under året. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit revisionen tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Intern kontroll

lakttagelser

Av "Internkontrollplan 2022 Samhällsbyggnadsnämnden" framgår att utöver de förvaltningsgemensamma riskområdena har nämnden tagit fram ett nämndspecifikt riskområde som är "Handläggning av ärenden". Sju prioriterade risker har identifierats för 2022, dessa är:

- Fel undertecknare av avtal.
- Felaktig attest av faktura.
- Felaktig leverantörsfaktura i förhållande till beställning.
- Avtal upphör att gälla utan att detta uppmärksammas.
- Myndighetsbeslut påverkas av att det föreligger jäv på tjänstepersonsnivå.
- Politiska beslut påverkas av att det föreligger jäv.
- Omotiverat långa handläggningstider.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla helårsuppföljningen av internkontrollplanen. Vi bedömer att kultur- och utbildningsnämnden har en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll över verksamheten. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit revisorerna tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

2023-04-17

Dialogmöten

Av årets dialogmöte med samhällsbyggnadsnämnden framgår att:

Nämnden är inte riktigt i fas med uppdraget att ha en god planberedskap för attraktiva boenden i olika upplåtelseformer. Dock en prioriterad fråga. Det som i första hand är i fokus är byggandet av bostäder vilket det planeras att bygga ett område med 400 boenden. Det finns tomtmark reserverad för ett nytt särskilt boende i stället för Vasagården som med tiden måste ersättas.

I dagsläget är det svårt för yngre att hitta boende i kommunen så de som jobbar i kommunen pendlar från närliggande kommuner. En annan svårighet är att många hus omvandlas till sommarbostäder för personer boende i större kommuner på lagom avstånd från Vadstena. Det är fattat beslut om en rad exploateringsområden. Det som behövs just nu är industrimark. Det finns ett par industritomter planerade i översiktsplanen. En rad områden som planeras ska nu ut på samråd.

Kommunen har varit tidigt ute med elbilar, de planerar för så kallad nära kollektivtrafik, målet är att alla ska ha nära till en hållplats eller anropsstyrd trafik. En mindre solcellspark är på gång att byggas. De har knutit samman cykelvägarna i kommunen och kommer att fortsätta anlägga nya.

Avseende tillgänglighet i offentliga miljöer har nämnden arbetat med att anlägga cykelvägar, ramper till butiker samt värmeslingor i gågatan. Hemsidan är även något som arbetas med för att öka tillgängligheten och information kring tillgänglighetsfrågor. Det upplevs finnas en viss problematik i kommunens södra del då det finns mindre kollektivtrafik där.

Nämndens samverkan inom investeringsprojekt sker främst på förvaltningsnivå mellan stadsarkitekten och bostadsbolaget. Kommunstyrelsen och nämnden har en samverkan kring översiktsplanen där även en samverkansgrupp där alla partier är representerade kommer att finnas. Presidiet upplever att förvaltningen är bra på att informera om de frågor som är under beredning i kommunen. Många frågor diskuteras

2023-04-17

också i partigrupperna inför möten etc. sedan har presidiet kontakt med sina respektive kommunalråd då så behövs.

Det fanns inom nämndens förvaltning en lokalsamordnare, den är nu placerad under KS. Det upplevs vara svårare idag att se var ansvarsgränserna mellan KS och nämnder i vissa frågor och då framför allt vad gäller underhållsfrågor. Nämnden är inte involverade i dessa frågor idag enligt presidiet. Samtidigt upplever de att de är informerade och om saker inte skulle fungera så hör allmänheten av sig.

3.3.2 Fördjupade granskningar

Målstyrning

lakttagelser

Av "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för samhällsbyggnadsnämnden" framgår att nämnden identifierat fem nämndspecifika mål som samtliga kopplas till kommunens strategiska mål. De nämndspecifika målen är:

- Vadstena kommun har god planberedskap för attraktiva boenden i olika upplåtelseformer.
- Vadstena kommun attraherar nya byggherrar att etablera sig i Vadstena kommun.
- Vadstena kommun har trygga och attraktiva offentliga miljöer som bidrar till ökad tillgänglighet och ökad trivsel för medborgare och besökare.
- Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet bidrar till en långsiktigt hållbar miljö.
- Myndighetsutövningen präglas av korrekt, rättssäker och effektiv handläggning.

Rekommendationer

I den fördjupade granskningsrapporten avseende Vadstena kommuns målstyrning lämnades rekommendationer till samtliga nämnder. Vi rekommenderar samhällsbyggnadsnämnden att:

2023-04-17

- Utveckla arbetet med risk- och väsentlighetsanalys.
- Utveckla arbetet med att sätta indikatorer och åtaganden till fastställda mål.
- Säkerställa att kommentarer som redovisas till måluppfyllelsen är relevanta.

3.4 Socialnämnden

3.4.1 Grundläggande granskning

Ekonomistyrning

lakttagelser

Av "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för socialnämnden" framgår att tilldelad ram för socialnämnden för 2022 är 201 153 tkr. Socialnämndens ram har ökat med 4 194 tkr jämfört med 2021. Utöver ordinarie ramjusteringar fick socialnämnden 3 143 tkr extra som politisk prioritering.

Det framgår att det inte finns något generellt effektiviseringskrav för år 2022, men en del verksamheters budgeterade kostnader har ökat med 5 000 tkr. För att kostnaderna ska rymmas inom tilldelad ram behöver kostnadsminskning ske med 1 000 tkr. Det framgår att kostnadsökningar förekommer inom individ- och familjeomsorg, omsorgen om funktionsnedsatta samt inom äldreomsorgen. Det framgår att åtgärder i syfte att minska kostnader har arbetats in i budget för 2022.

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla årsredovisningen. Vi bedömer att socialnämndens ekonomistyrning är tillräckligt ändamålsenlig för att uppnå en god kontroll av den ekonomiska utvecklingen under året. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit revisionen tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

2023-04-17

Intern kontroll

lakttagelser

Av "Intern kontrollplan 2022 Socialnämnden" framgår att utöver kommunens gemensamma riskområden har nämnden tagit fram fyra nämndspecifika riskområden.

Tio prioriterade risker har tagits fram, dessa är:

- Fel undertecknare av avtal.
- Avtal upphör att gälla utan att detta uppmärksammas.
- Myndighetsbeslut påverkas av att det föreligger jäv på tjänstepersonsnivå.
- Myndighetsbeslut påverkas av att det föreligger jäv på politisk nivå.
- Läser dokumentation man ej får läsa.
- Dokumenterar i fel lagrum.
- Information i systemet är inte aktuell.
- Ger ej optimal palliativ vård.
- Missar att följa upp genomförandeplan

Bedömning

Vid tidpunkten för granskningen hade nämnden inte hunnit behandla helårsuppföljningen av internkontrollplanen. Vi bedömer att kultur- och utbildningsnämnden har en tillräcklig styrning, uppföljning och intern kontroll över verksamheten. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig och att viss dokumentation inte kommit revisionen tillhanda, görs bedömningen med begränsad säkerhet.

Dialogmöten

Under dialogmötet med socialnämndens presidium redogjordes för Socialstyrelsens äldreundersökning samt vilka åtgärder som nämnden har beslutat för att minska upplevelsen av ensamhet bland äldre.

Det framgår att i Socialstyrelsens äldreundersökning gavs generellt mer positiva svar från boenden i särskilt boende än från brukare med hemtjänst. Ett exempel där resultatet dock hade blivit sämre i jämförelse med tidigare år gällande särskilt boende

2023-04-17

var på frågan "Besväras du ofta av ensamhet?". 18% av de som svarade på undersökningen hade svarat ja, vilket är en ökning på 7 procentenheter i jämförelse med resultatet från 2020.

Svaren från undersökningen har hanterats genom att chefer har analyserat resultatet, samt att enskilda möten med varje enhet har genomförts under året i syfte att sätta upp mål och aktiviteter utifrån resultatet i undersökningen. Ett exempel på föreslagen åtgärd för hemtjänsten är "Tydligare medvetandegöra personalen om resultatet kring bemötande". Nämnden har vidare tagit beslut kring att minska ensamhet/öka den upplevda folkhälsan. Ett exempel på detta är en gemensam informationskanal för aktiviteter i form av en hemsida.

Vidare redogjordes även för IVO:s nationella delgranskning av den medicinska vård och behandling inom särskilt boende. Där riktades kritik avseende låg kontinuitet i personalgruppen, bristande journalföring, vårdplaner som inte finns tillgängliga för all berörd personal, osäker läkemedelshantering och språkförbristningar i personalgruppen. Det framkom att delar av IVO:s delrapport överensstämmer med data från Vadstena kommun.

Det redogjordes även för enkätsvar gällande matleverans i ordinärt boende. Enkäten hade en svarsfrekvens på 62% varav 88% var helt eller delvis nöjda. Det framgick att 79% äter ensamma eller har ibland sällskap. En åtgärd av detta resultat är en ny matsal för att minska alternativt skapa förutsättningar för att kunna äta gemensamt.

3.4.2 Fördjupade granskningar

Kommunens insatser för att erbjuda äldre en meningsfull vardag

Granskningens syfte var att beskriva och bedöma om Vadstena kommuns insatser för äldre enligt socialtjänstlagens 5 kapitel (Socialtjänstlag 2001:453) är tillräckliga och ändamålsenliga. Den övergripande revisionsfrågan var om kommunens arbete med äldre är inriktat på att erbjuda dem förutsättningar att leva ett värdigt och meningsfullt liv.

2023-04-17

Då ändamålet med granskningen var verksamhetsbaserad fick revisionens sakkunnige, KPMG, uppdraget av kommunens revisorer att utöver granskning av dokument, intervjua boende utifrån syftet med granskningen. Detta visade sig dock inte möjligt då revisionen nekades intervjuer av förvaltningen. Lösningar med enkätundersökning lyftes från revisorerna, men frågan gick inte att lösa. Under granskningens gång ställdes även revisionens oberoende på prov då socialchefen och kommunfullmäktiges presidium ifrågasatte granskningen och dess tillvägagångssätt. Då revisionen inte kunde säkerställa att granskningen kunde genomföras med bibehållet oberoende valde revisionen att avbryta densamma.

Utifrån att vi revisorer inte gets tillräckliga möjligheter att inhämta revisionsbevis på hur pass väl socialnämndens uppdrag är implementerat i den faktiska verksamheten kan vi inte heller bedöma i vilken mån det sker ett systematiskt arbete med att erbjuda de boende på kommunens särskilda boenden en meningsfull och aktiv tillvaro som ligger i linje med lagstiftning och nämndens riktlinjer, rutiner och uppdrag.

Ekonomisk hushållning

Under året genomfördes en fördjupad granskning avseende huruvida socialnämnden säkerställt att de bedriver verksamheten effektivt utifrån begreppen: resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

Bedömning

Socialnämnden har antagit verksamhetsplanen vilket enligt vår bedömning är en tydlig signal till förvaltningen att de står bakom och tar ett övergripande ansvar för förvaltningens strategi för hur arbetet ska planeras, genomföras och följas upp under året i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning och tillräcklig intern kontroll.

Av vad som framkommit utifrån syftet med granskningen, ställda revisionsfrågor och upprättade revisionskriterier bedömer vi att socialnämnden i sitt budget- och uppföljningsarbete är införstådda i utmaningarna som finns, och har en god dialog med förvaltning i hur arbetet sker i enlighet med kommunövergripande- samt nämndmål, riktning och vision. Det sker diskussioner med begreppen resursåtgång, prestationer,

2023-04-17

resultat och effekter som grund men inte explicit som begrepp eller sambanden mellan dem.

Vi bedömer att nämnden i sin riskanalys och plan för intern kontroll kan stärka och utveckla analys avseende risken för att verksamheten inte bedrivs med ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Nämnden har vidtagit åtgärder för att säkerställa att verksamheten bedrivs effektiv genom att bland annat anta verksamhetsplanen i syfte att ansvara för vad som ska genomföras och hur det ska genomföras.

Rekommendationer

Socialnämnden rekommenderades att:

- I samråd med kommunstyrelsen förtydliga innebörden och definitionen av begreppen resursåtgång, prestationer, resultat och effekter i budget och planeringsarbetet.
- Stärka arbetet med diskussion kring sambandet mellan dessa begrepp och effekten det innebär för de olika verksamheterna.
- Säkerställa att risken för att verksamheten inte drivs med ett samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter genom att stärka arbetet med riskanalys och internkontrollplan.

Målstyrning

lakttagelser

Av "Mål och detaljbudget 2022 med plan för 2023–2024 för socialnämnden" framgår fem nämndspecifika mål som samtliga är kopplade till de strategiska målen för kommunen. De nämndspecifika målen är:

- Skapa boendeformer utifrån individens behov.
- Bidra till engagerat och hållbart miljöarbete.
- Bidra till god folkhälsa.

2023-04-17

- Bidra till god kvalitet och effektivitet.
- Bidra till god personalförsörjning.

Det framgår vidare att fokus under 2022 planeras påbörja projekteringen av ett ändamålsenligt myndighetskontor. Nämnden arbetar fortsatt långsiktigt med att kartlägga behovet av bostäder för nämndens samtliga målgrupper.

Rekommendationer

Vi rekommenderar socialnämnden att:

- Utveckla arbetet med att sätta indikatorer och åtaganden till fastställda mål.
- Säkerställa att kommentarer som redovisas till måluppfyllelsen är relevanta.
- Utveckla arbetet med den interna kontrollen och hur potentiella riskområden identifieras och hanteras i relation till både fullmäktiges och nämndens egna mål.

2023-04-17

4 Slutsats

Vi revisorer bedömer att kommunstyrelsen och övriga nämnder i huvudsak bedrivit verksamheten ändamålsenligt, med tillräcklig ekonomisk hushållning och intern kontroll samt att räkenskaperna är rättvisande.

De rekommendationer vi lämnar syftar till att stödja styrelsen och nämnderna i deras uppdrag att bedriva verksamhet i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad politisk viljeinriktning, budget och reglementet samt gällande lagstiftning.

De valda revisorerna i Vadstena kommun den 17:e april 2023

Eva Mattsson

Ordförande

Birgitta Granath

Bo Johansson

Jan-Inge Printz

vice ordförande

Christina Stroh-Ohlson